

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Parashat Chelah' Lekha – Du 6 au 10 juin 2021

Souguia n° 27

בס"ד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Zimoun 1

Cette semaine, nous étudierons la Souguia du Zimoun. C'est un sujet très vaste et donc nous nous pencherons sur les principaux sujets. Cette première Souguia concerne l'obligation même du Zimoun, sa source, s'il est Minhatora ou Derabana, et si c'est une obligation de ne pas se détacher du Zimoun.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua Chelema de Chimon ben Juliette

1. Source de l'obligation du Zimoun

ביצד מברכין פרק שישי ברכות מה.

שְׁלֵשָׁה שֶׁאֵלּוּ כֹּחַ חַיִּיבִין לִזְמַן אֶכַל
 דְּמֵאֵי וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁנִמְלָה
 תְּרוּמָתוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּפְדוּ וְהַשְּׂמֵשׁ
 שֶׁאֵכַל כּוֹיֵת הַיְּהוּדִים מִזְמַנֵּן עֲלָיו יֵאָכֵל טַבֵּל
 וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִמְלָה תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר
 שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא נִפְדוּ וְהַשְּׂמֵשׁ שֶׁאֵכַל פְּחוֹת
 מִכּוֹזִיִּת וְהַנְּכָרִי אֵין מִזְמַנֵּן עֲלָיו הַנְּשִׁים
 וְעַבְדִּים וְקַמְנִים אֵין מִזְמַנֵּן עֲלֵיהֶן עַד כִּמְהַ
 מִזְמַנֵּן עַד כּוֹיֵת ר' יְהוּדָה אֹמֵר עַד כְּבִיצָה:
 גְּמ' מַה"מ אָמַר רַב אֲסִי דֹאמַר קֵרָא יְגַדְלוּ
 לְה' אֲתֵי וְנִרְוֹמָמָה שְׁמוֹ יַחְדוּ רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר
 מַהכָּא כִּי שֵׁם ה' אֲקֵרָא הַבֵּן גּוֹדֵל לְאַלְהֵינוּ

שְׁלֵשָׁה שֶׁאֵלּוּ וְכו' לִזְמַן לְהַזְדַּמֵּן יַחַד לְרֹפֶף בְּרַכָּה בְּלִשׁוֹן
 רַבִּים כְּגוֹן נִבְרָךְ: שְׁנִמְלָה
 פְּרוּמָסוֹ. קס"ד (א) תְּרוּמָת מַעֲשֵׂר
 שֶׁלּוֹ שַׁעַל הַלֵּוִי לְהַפְרִישׁ: מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
 שְׁנִפְדָּה. לְהַתִּירוֹ בְּאֵכִילָה חוּץ
 לְיְרוּשָׁלַיִם וְאֵת פְּדִיּוֹנוֹ יַעֲלֶה לְיְרוּשָׁלַיִם
 וְיֵאָכֵל: וְהַשְּׂמֵשׁ. שְׁמֵשֶׁס בְּסַעֲוֵדָה
 וְאֵכַל עִמָּהּס כּוֹיֵת כְּדֵי לְהַטְרִף עִמָּהּס
 לִזְמַן. וְכֹל הֵי אֲלֵטְרִיךְ לְאַשְׁמַעֲיִין
 אַע"ג דְּדַמְנו לְאַסּוֹר אֵין כֹּאן בְּרַכָּה
 בְּעַבְדִּיהָ כְּדַמְפָּרֶשׁ וְאֵיִל בְּגַמְרָא": עַד
 כִּמְהַ מִזְמַנֵּן. כִּמְהַ יֵאָכֵל עִמָּהּס
 וְיִתְחַיֵּב עִמָּהּס בְּזִמְנוֹן וּנְפַקָא מִיְּמֵהּ
 לְהַוִּיֵּאֵס יְדֵי חוֹבְתָן אֲסִי יִתְנוּ לוֹ הַכּוֹס
 לְנִכְרִי: גְּמ' מַה"מ. דְּשִׁלְשָׁה רֵאשִׁים
 לְבְּרַכָּה נִירֹפֶף: גְּדוּ לֵס' אֲסִי. הֵי
 שְׁלֵשָׁה. וְכֵן אֲקֵרָא הַבֵּן גּוֹדֵל הַיַּחֲדָי
 אֹמֵר לְנִשְׁיָס: אֵין רֵשָׁאֵין לִיחַלֵּק.

מה: שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

תנא קמא איכא בינייהו דיעבד: תנו רבנן
 מנין לברכת הזמון מן התורה שנאמר וְאֵכַלְתָּ
 וְשִׁבַּעְתָּ (א) וְבְרַכְתָּ זֶה בְּרַכַּת הוֹן אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ
 זֶה בְּרַכַּת הַזְּמִין עַל הָאָרֶץ זֶה בְּרַכַּת הָאָרֶץ
 הַטּוֹבָה זֶה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם וְכֵן הוּא אֹמֵר יְהוָה
 הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוֹן אֲשֶׁר נָתַן לָךְ זֶה הַטּוֹב
 וְהַמְטִיב אֵין לִי אֵלָּא לְאַחֲרָיו לִפְנֵי מִנֵּן אִמְרַת
 קָל וְחֹמֶר כִּשְׁהוּא שְׁבַע מִבְּרַךְ כִּשְׁהוּא רֵעֵב
 לֹא כֹל שֶׁכֵּן (ב) רַבִּי אֹמֵר [אֵינוֹ צָרִיךְ] וְאֵכַלְתָּ
 וְשִׁבַּעְתָּ וְבְרַכְתָּ (ג) זֶה בְּרַכַּת הוֹן אֵבֶל בְּרַכַּת
 הַזְּמִין בְּמַגְדְּלוֹ לְה' אֲתֵי נְפַקָא עַל הָאָרֶץ זֶה
 בְּרַכַּת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה זֶה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם וְכֵן

Les mots du jour à apprendre :

Invitation	זְמִין
Ensemble, en même temps	כְּאַחַת
D'ici	מִהֵכָא

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua de Juliette bat Marcelle

Comparer l'explication du Zimoun entre Rachi et les autres Riconim

ספר כלבו סימן כה

[...] וענין הזמון הוא ריבוי שבח וגדולה אל הש"י שמזמנין ומתרין זה את זה ומתועדין יחד להודות לו ולשבחו על שפע טובתו כדכתיב (תהלים לד, ד) ונרוממה שמו יחדו [...]

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף מה עמוד א

וענין הזמון הוא דרך אזהרה והתראה להתעורר לברכה מתוך כונה ומתוך כך לא הוזכרה בו אזכרה ולא מלכות הואיל ולא הותקנה אלא לאזהרה אלא שבעשרה הותקנה הזכרת השם כמו שיתבאר הואיל ומנינם דבר שבקדושה ואף על פי שברכת המזון מן התורה אין הזמון מן התורה ומ"מ דרשוהו דרך סמך ממה שנ' גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו שנמצא אחד מתרה את השנים להוועד עמו לרומם את האל

Comment les Richonim expliquent-ils la question de la Guemarra ? Comparer avec Rachi

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ז - שלושה שאכלו

מנא הני מילי. פי' דזמון בשלשה ושלשה חייבין לזמן אמר רב אסי דאמר קרא גדלו לה' אתי. פי' גדלו לשון רבים ומסתמא שנים, ואתי הא תלתא, והתם כד הוו שלשה קאמר גדלו להוסיף ברכה והינו זמון דמוסיפין ברכת זמון, ומדרבנן הוא ודאי וקרא אסמכתא בעלמא

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף מה עמוד א

מנא הני מילי. פירוש דזימון בתלתא וכד הוו תלתא חייבין לזמן

Les mots du jour à apprendre :

Association	צ'רוף
Apte	ר'אוי
Langue, langage	ל'שון

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour le Réfoua de Mazal Jacqueline bat Rina

2. L'obligation est-elle Minhatorah ou Miderabanan

Revoir le Raah et le Méiri précédents

טור אורח חיים סימן קפח

[...] טעה ולא הזכיר יעלה ויבא בי"ט אומר בא"י אמ"ה אשר נתן ימים טובים לישראל לששון ולשמחה בא"י מקדש ישראל והזמנים. כתב הראב"ד צריך לומר לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה וכתב עוד שאין לומר בהן לא שם ולא מלכות לפי שאינה ברכה קבועה ודומה לברכת הזימון שאע"פ שהיא מן התורה אין בה לא שם ולא מלכות לפי שאינה קבועה [...]

Quelle est la nuance émise par le Kariat Sefer ?

קרית ספר הלכות ברכות פרק ה

ברכת זמון ילפינן מדכתיב את ה' אלהיך ונראה דהיינו ברכת זמון בעשרה או יותר דמזכירין את ה' דהכי משמע קרא את ה' אלהיך אבל זמון דשלשה לא הוי אלא מדרבנן

Etudier rapidement la Guemarra suivante et l'explication du Rachba

שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

ג. מראה א"ל רבינא לא צריכת הכי אמר רבא הלכה כר"ע אמר רבא יכי אכלינן רפתא בי ריש גלותא מברכינן ג' ג' וליברכו י' י' שמע ריש גלותא ואיקפד

עשרה ואחד עשרה רבא: מברכינן שלשה שלשה. ריש גלותא מאריך כסעודתו ואין כל ג' וג' שגמרו סעודתן מזמנין בקול נמוך ויושבין אחר הברכה עד שגמר ריש גלותא וזמנו הוא והיושבין אללו בקול רם. ולקמן פריך וניפקו בברכה דריש גלותא: שמע ריש גלותא. אם היו מזמנין י' י' היה צריך המברך להגביה קולו וישמע ריש גלותא ויחרה לו שאנו עושין חבורה לעצמנו בפרהסיא.

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף ג עמוד א

וליברכו בי עשרה, עשרה שמע ריש גלותא ואיקפד, ואף על פי ששנינו עשרה אינן נחלקין עד שיהיו כל הכא שאני דכיון דאי שמע ריש גלותא היה מונעם עד שיברך הוא עמהם ולא הוו שמעי דאוושי כולי עלמא וטוב להם ליחלק, ואי נמי לא היה מונעם כיון דאיקפד הוו זילותא דבי ריש גלותא וגדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה דרבנן והא דרבנן היא

Les mots du jour à apprendre :

Pluriel, beaucoup	רבים
Seul	יחיד
Béniissons	נברך

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua chelema de David Ben Meyer

3. Interdiction de ne pas faire Zimoun

שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות ג.

מתני' אינן רשאים ליחלק. דליתחייבו להו בזמון: וכן ד'. אין הג' מזמנין והיחיד יחלק מהם דליהו נמי איקבע בחובת זמון: שש נחלקים. כדי זמון לכאן וכדי זמון נהוג עלמא כרבי ישמעאל: מתני' ג' שאכלו כאחת אינן רשאים ליחלק וכן ד' וכן חמשה ו' נחלקין עד עשרה ועשרה אין נחלקין עד כ' שתי חברות שהיו אוכלות בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפין לזמון ואם לאו אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחק"א מברכין: לכאן: עד עשרה. אבל עשרה אין נחלקים דליתחייבו להו בזמון הזכרת השם עד שיהו עשרים ואז יחלקו אם ירצו לשמי חבורות.

רמב"ם הלכות ברכות פרק ה הלכה י'

שלשה שאכלו כאחד אינן רשאים ליחלק, וכן ארבעה וכן חמשה, וששה יש להם ליחלק עד עשרה, מעשרה ולמעלה אינם רשאים ליחלק עד עשרים, שכל זמן שיחלקו ותהיה ברכת הזימון לכל חלק וחלק כזימון הכל יש להם ליחלק

Les mots du jour à apprendre :

A été contrarié	איִקָּד
Permis	רשאי
Se séparer	ליחלק

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua Chéléma de Dan ben David

Etudier les endroits indiqués du Choulhan Aroukh et Mishna Broura suivants :

סעיף א' מסימן קצג וסימן ר'

Les mots du jour à apprendre :

Groupe plaie	חבורה
Une partie d'entre eux	מקצתן
Lui	אִיהוּ

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות ברכת המזון סימן קצב קצג

באר הגולה 192

לומר נברך אלהינו על המזון שאכלנו משלו: ב' אם טעה המזמן (ה) [ג] בעשרה והעונים ולא הזכירו אלהינו (י) אין" יכולים לחזור אבל אם עדיין לא ענו אחריו (יא) יחזור ויזמן בשם:

קצג אם מצטרפין לזימון אם לאו. ובו ו' סעיפים:

א *שנים שאכלו אע"פ שבברכת המוציא (א) פוטר אחד את חבריו (ב) מצוה ליחלק שיברך כל אחד בהמ"ז לעצמו ב"מה ד"א כשהיו שניהם יודעין לברך בהמ"ז אבל אם (ג) אחד יודע והשני אינו יודע מברך היודע ויוצא השני. י' אם מבין לשון הקודש אלא שאינו יודע לברך * יוצריך לכיין מלה במלה לכל מה שיאמר: הגה ורמ"ן המנצח (ד) שיכוין להוציא (מנדכי ר"פ ג' שאכלו וז"י נסמ"ג). (ה) אבל אם אינו (ה) מבין * אינו יוצא בשמיעה 'אבל ג' שאכלו (ו) אינם רשאים ליחלק ושנים שאכלו (ז) מצוה שיחזרו (ח) אחר שלישי שיצטרף עמהם לזימון "וכן ארבעה או חמשה אסור להם ליחלק (ט) שכלם נתחייבו (י) [א] בזימון ששה נחלקים כיון שישאר זימון לכל חבורה

ט ארכות מ"ט
א נכרות מ"ה לפי החוק' וההל"ש והרש"ם והמרדכי ור' יונה ב טס עמ' ג חוק' וההל"ש ור' יונה והמרדכי ד' מרדכי נסמ"ג ר"מ ה טור ז טס נמ"ז ו' ה"ל"ש טס ממשמעות הגמרא"ה ומתהיא דתולין ק"ו ח טס נכרות

באר היטב

ב' : (ה) בעשרה. טעה המזמן ולא הזכיר אלהינו והעונים הזכירו עונה הוא אחריהם ומוזכר אלהינו ודי בזה שכבר הזכירו כולם: (ה) מבין. ולכן טוב שהנשים יברכו לעצמן מיהו המנהג בזמן הזה כרש"י דיואלים אע"פ שאינם מבינים ולא ראיתי מעולם מי שמיעה דבר וכ"כ הב"ח דאפילו בקידוש שהיא דאורייתא יוצאות הנשים וע"ה בשמיעה ומ"מ טוב שיאמרו מלה נמלה עם המקדש והמנצח מ"א ע"י נשכנה"ג ס' ס"ג: (ג) בזימון. כלומר אע"פ

שערי תשובה

לא שייך זה ביחד וגם ב' אין לומר אומר רק המנצח ולא שנים המזמנים וכן משמע באגרותיהם ונתייחס עולם ע"ש: * [ג] בעשרה. עיין נה"ט ועיין לקוטי פרי"ח שכתב על מ"ש נש"ע שאם העונה לא הזכירו אין יכולים לחזור ומשמע שגם המזמן שוב אין לו להזכיר השם וזה אינו דהוא לא הפסיד בשביל זה וכול לחזור ולומר ברוך אלהינו ע"ש ובשורר ברכה כתב שדברי א"ח הם נחשבות כהשג"א כח"י ומבאר שם דאם כבר ענו אחריו גם הוא הפסיד ע"ש:

* [ה] בזימון. עיין נה"ט נסמ"ג ונלקוטי פרי"ח הכריע כהרמב"ם דאין

ביאור הלכה

נפ"ע ור"ל דלא יאמר מטוב ולא יאמר חיים אלא חיינו וכל הלשון של כל התוספות הוא מפורש צהדיא בתוספות רבינו יהודה על ברכות ושם איתא צהדיא כדברי יודוע שמוספות של ברכות רובו הוא מה התוספות: * וצריך וכו'. והוא לעיכובא אם לא שידוע ששמע עכ"פ עקרי הברכות ופסיחתן וחתימתן או יאל דיעבד. ודע עוד דאם שמע הבהמ"ז והוא מתמנע לא יאל [כ"מ צהדיא הגר"א]: * אינו יוצא בשמיעה. הנה דינא דהמחבר איירי בשנים וכ"ל. ועיין שלשה אם אחד יוכל להוציא לשנים י"ש דעות בין הפוסקים דדעת ברכה דאפילו לדעת המחבר היינו דוקא ביחד המוציא ליחד אבל בזימון שלשה שאלה מוציא לשנים או בעשרה שאלה מוציא לתשעה אפילו אינם מבינים יחד מוציא אם הרבים

משנה ברורה

דקאי על צהדי"ב המאכילו: ב' (י) אינם יכולים לחזור. דדיעבד יאלו זימון בלא שם ואם יכול המזמן לחזור א"ח"כ ולומר ברוך אלהינו וכו' או שצריך לומר ג"כ בלא שם מאחר שהעונים אמרו מתחלה בלא שם יש דעות בין האחרונים עיין בשע"ת ולכו"ע אם הם אמרו נסמ"ג יכול גם הוא לחזור ולומר ברוך אלהינו וכו' אף דנצרך אמר בלא שם: (יא) יחזור ויזמן בשם. דכיון שלא ענו עדיין לא נתקיים מצוה זימון והוי כנכתלה:

א (א) פוטר אחד וכו'. ר"ל דבהמוציא אף לכתחלה יכול כ"א לנאח צנכרת חבירו: (ב) מצוה ליחלק. כלומר דאע"פ (ה) דדיעבד אף צנכרת"ו צדאי יוצא ע"י חבירו המוציא מ"מ לכתחלה מצוה ליחלק והטעם שחלקו בין צהמ"ז להמוציא דכתחלה הקעודה שקובעים לאכול יהוד דעתן להצטרף משא"כ בקוף הקעודה דעתן להפרד זה מזה הלכך צריך לברך כ"א לעצמו יש עוד טעם משום דבהמ"ז דאורייתא חתמינה בה ועיין צנכרת"ו שכתב דנכון לחוש לטעם הראשון וע"כ אף אם לא אכל כדי שבעה דחויבו הוא רק מדרבנן ג"כ מצוה ליחלק ולברך כ"א לעצמו: (ג) אחד יודע וכו'. עיין לקמן סימן קל"ז ס"ד נמ"ז: (ד) שיכוין להוציא. וגם השומע (ג) צריך שיכוין לנאח כמ"ס בשמיעה ר"ג ס"ג ועיין צנכרת"ו שכתבנו שם: (ה) אבל אם אינו וכו'. ולפי זה הנשים (ג) יברכו לעצמן וה"ה ע"ה כשאינו מבין ברכת המוציא (ד) יש פוסקים שסוברין שצ"ה"ק יוצא אדם ידי חובתו בשמיעה אע"פ שאינו מבין הלשון (משא"כ (ה) בשאר לשונות דלכו"ע אינו יוצא אם אינו מבין הלשון) וכן המנהג שגש"ס יוצאות י"ח בשמיעה מהמנצח אע"פ שאינן מבינות כלל ואפילו בקידוש שהוא דאורייתא לכו"ע להנשים אפ"ה יוצאות בשמיעה וכן ע"ה אע"פ שאינן מבינים דברי המקדש [אחרונים] ומ"מ יותר טוב שיאמרו אחרי המנצח והמקדש מלה נמלה בלשון אם אפשר להם דבזה יאלו לכל הפוסקים וצ"ה"ה (ו) נכון לעשות כן לכו"ע דא"א לכיין ולשמוע היטב וכמבואר לעיל בסימן קפ"ב ס"ו ע"ש: (ז) אינם רשאים ליחלק. דכבר נתחייבו בזימון משאכלו ביחד. ודע דחייב זימון הוא דוקא כשאכלו פה שחייבין עליו צהמ"ז אבל אם אכלו פירות ואפילו הן משבעה מיניס לא דקיי"ל בסימן ר"ג דאין זימון לפירות יש מחמירין ב' מיניס להצריכו זימון ולכן טוב שלא יקבעו ג' ביחד על ז' מיניס כדי לאפוקי נפשינ מפלוגתא [צ"ח] וצריכי יוסף כתב (ז) שהמנהג פשוט לקבוע כמה אנשים על פירות מ' מיניס וכן לאכול פה בבאה בכיסינן: (ז) מצוה שיחזרו. היינו אם הוא עמהם צביחם מצוה ליתן לו דבר מה לאכול כדי שיצטרף עמהם ומשמע צנכרת"ו דאף אם הוא שמש המשמשם קעודה שאין דרכן לאכול אחר ביחד מצוה שיקראו לו לאכול אחר כדי שיוכלו לזמן: (ח) אחר שלישי. ופשוט דאם הוא אחד א"צ לחזור אחר שנים: (ט) שכולם נתחייבו. כלומר אע"פ שאם ילך אחד יאחרו שלשה וזמנו מ"מ הוא

שער הציון

(א) ברכות מ"ה ע"ב מימרא דר' יוחנן שם ועיין צה"י רש"ב"א שם: (ג) פמ"ג שם: (ג) עיין צנכרת"ו שכתב דיוכלו לברך בלשון אע"פ שאינן מבינות אע"ג דבשמיעה צ"ה"ה דוקא שיבינו כשהן מברכות בעצמן עדיף טפי וכ"כ בלש"ס וע"ת וכ"כ בנגן גטריס סימן ק"ב נסמ"ג ספר שער אפרים ע"ש וכן משמע מ"א ס"י ק"א סק"ה ור"ל ג"כ כדמות ראה לזה דמאי גריעא ד"ו מאס לא כוון לבו צנכרת"ו דודאי יאל דיעבד וכמ"ס לעיל בסימן ס' נמ"ז סק"ז נסמ"ג הפוסקים: (ד) רש"י ור"י מקורב"ל וכל ט ור"ו: (ה) מר"י: (ו) מ"א: (ז) והביאו בשע"ת וכן בנגן גטריס:

הגהות ותיקונים: (א) אינם: (ב) ליחלק: (ג) לשון הטור: (ד) ברכות ז' (ה) רפ"ג שאכלו: (ז) דף ז': [ה] * [ז] *

ליקוטי דברי הרב (א) בשו"ע הרב בסימן קפ"ה סעיף א' כתב דאין חילוק בין שמיעה לאמירה, ולהדעות דסבירא להו דאם אינו מבין אין יוצא בשמיעה, הוא הדין דאין יוצא באמירה.

הלכות ברכת המזון סימן קצג

צו באר הגולה

הגהות מ"פ"ה
מה"ה דברות י'
ברכות טס
הרא"ש טס
הרא"ש טס
ורבנו ירושם

עד עשרה ואז אין נחלקים עד שיהיו עשרים כיון שנתחייבו בהזכרת השם הגה דלו (י) יכולים ליחלק אם ירצו וי"ל דה"ה נשעה (יא) אינן מחויבים ליחלק רק אם ירצו נחלקים ומוצאה לחזור (יב) אחר עשרה. ומהיה אם היו רבים מסובים יחד ואינם יכולים (יג) לשמוע ברכת (ג) הזימון מפי המברך (יד) ואינם רשאים ליחלק לחבורות של^ב עשרה מפני שיצטרכו לברך (טו) בקול רם וישמע בעל הבית (טז) ויקפיד עליהם יכולים ליחלק לחבורות של (ז) ג' ג' ולברך בנחת כדי שלא ישמע בעל הבית טוב להם ממה שלא יצאו ידי חובת (יז) ברכת זימון שהרי אינם יכולים לשמוע מפי המברך: ב' לאפילו לא הוקבעו מתחלה כולם לאכול יחד אלא (יח) שהשנים קבעו ואח"כ בא השלישי וקבע עמהם או שאחד קבע תחלה ואח"כ קבעו השנים עמו אינם רשאים ליחלק כיון שהם קבועים יחד (יט) בגמר האכילה (כ) ומ"מ אם יאכל עמהם (כא) בלא קבע רשאים ליחלק אא"כ (כב) הוא שמש: הגה ומ"מ אפי' (כג) כ"מ שרשאים ליחלק (כד) * עדיף טפי לזמן משום דצרוז עס הדרת

באר היטב

שאל ילך א' ישארו עוד ג' וזמנו מ"מ הוא לא ילא י"ח שגם הוא נחתיב צימון. כתב הג"ח י"א שאף על ז' מינין מומנין ולכן טוב

משנה ברורה

לא ילא ידי חובתו שגם הוא נחתיב צימון: (י) יכולים ליחלק. עשרה ללאן ועשרה ללאן ונמצא שכולם זמנו נשם: (יא) אינן מחויבין ליחלק. היינו דלא אמרינן טוב יותר להתחלק כדי להרבות בברכות ועיין דמ"מ שדעתו דלדבריה שמתנה מן המוציא שאל להתחלק בין נשעריס (ח) ובין נשעה (ט) משום צרוז עס הדרת מלך רק דמדינא אין חסור דבצר אם יתחלקו (י) יש שחולקים ע"ז וס"ל כיון שיש בכל כת ג"כ מקלט רוב עס וגם נתיקיים מלות ברכת זימון בכל חד וחד ולהכי שקולים הם ויכול לעשות כמו שירצה אפילו לכתחלה: (יב) אחר עשרה. כדי שיהיו יכולים לברך נשם ועיין (יא) באחרונים דאפילו אם הם שנעה מזה לחור אחר עוד שלשה ועיין נמש"כ לעיל בסק"ו: (יג) לשמוע ברכת הזימון. דלשם היו יכולין לשמוע ברכת זימון מפי המזמן (יב) אף דכל ברכת המזון אינם יכולין לשמוע מרחוק לא היו רשאין ליחלק על ג' ג' אלא ישמעו ברכת זימון לבד מפי המזמן וצרה"מ יצרכו כ"א בפני עצמו בלחש וכמבואר לעיל סימן קפ"ג ס"ז: (יד) ואינם רשאים וכו'. דלשם היו יכולין ליחלק לעשרה עשרה לא היו רשאין ליחלק לחבורה של ג' כדי שלא יפסדו מלהזכיר הזימון נשם: (טו) בקול רם. כדי להשמיע ברכת הזימון לכל העשרה: (טז) ויקפיד עליהם. צמה שעושין מצרות לעמנו. וה"ה אם צריכין ללכת לדרך מזה ואין להם שעות להמחין שחשכטל המזה שרשאין לחלק לג' ג' כ"כ המ"א ובח"א מגמגם צוה ופוסק דעכ"פ כשלא נשארו עשרה בלעדס בודאי חסור ללכת אפילו לדרך מזה. ומ"מ אם הוא מזה דאורייתא אפשר דיש להקל בכל גווי ועיין צפמ"ג: (יז) ברכת זימון שהרי וכו'. אבל אם היו יכולין לשמוע ברכת זימון לא היו רשאין ליחלק וכנ"ל בסק"ג (יג) והאחרונים חולקים ע"ז משום דנהי דק"ל צימון קפ"ג דהאידנא מצריכין כ"א מהמסובין כל הצהמ"ז בלחש מ"מ צריכין לשמוע היטב גם לדברי המבצר ולומר עמו בלחש כל מלה ומלה ולענות אמן על כל ברכה וברכה ועכ"פ עד הון את הכל בודאי צריכין להאזין גם לדברי המבצר דעד שם הוא ברכת הזימון כדלקמן צימון ר"ש צה"ה וא"כ אף אם יכולין לשמוע ברכת זימון מפי המבצר כל שאין יכולין לשמוע מלה מלה מפי המבצר (יד) עד הון את הכל מוטב להם ליחלק ג' ג' ולברך בלא שם ממה שלא ילאו כלל ידי חובת זימון מדינא. כתבו האחרונים היכא שיש מסיבה גדולה יש ליחלק לברך ברכת הזימון למי שקולו חזק כדי שישמעו כל המסובין וינ"ל: ב' (יח) שהשנים קבעו. קביעות נקרא כשישנים ואוכלים על שלחן אחד או צמפה אחת אפילו כל אחד אוכל מכרו (טו) וכמבואר לעיל צימון קס"ו סי"א ועיין לעיל שם צי"א צי"א הגר"א דדעתו שם דצעה"צ עס צני צימו שיצו לאכול הוי קביעות ומצטרפי אפילו בלא שלחן אחד: (יט) בגמר האכילה. מל עלייהו חובת זימון עי"ז שאלו לצסוף ציחד (טז) ומשמע מזה הא אם לא גמרו גם סוף אכילה ציחד כגון צנא אחד לאכול אכל שנים אחר שכבר התחילו לאכול וגם גמרו סעודתן שלא צומן אחד אותן שגמרו מקודם (יז) רשאין לברך בפני עצמן דעכ"פ התחלה או גמר צעינן ציחד ומ"מ אם התחילו לאחר אכילתם ולא צרכו עד שגמרו גם השלישי לאכול (יח) חייבין לזמן ואין רשאין ליחלק ואע"ג שלא גמרו ציחד כל היכי דאי מייחי להו מדי מני למיכל מינייהו כמו גמרו ציחד דיינינן להו וכעינן הויא דריש סימן קל"ז ע"ש: (כ) ומ"מ אם וכו'. הוא כמו אצל: (כא) בלא קבע. היינו שלא אכלו בדרך קבע צישיצה ועל שלחן אחד ואפילו התחילו לאכול בשלשה מתחלת הסעודה ועד סופה: (כב) הוא שמש. שדרך אכילתו בלא ישיבת קבע לכך הוא מצטרף בכל גווי: (כג) כ"מ שרשאין ליחלק. היינו (יט) שאלו השלשה בלא קביעות או נשעריס או נשעה אף שע"פ דין רשאים ליחלק מ"מ עדיף טפי שלא ליחלק: (כד) עדיף טפי לזמן. עיין צמ"א

שער הציון

(ח) כן הביטו הא"ר ועוד כמה אחרונים דעתו ודלא כהפמ"ג: (ט) וכן משמע בחוספות רבנו יהודה על ברכות דף ג' צמשה דריש גלותא וכן בחוספי הרא"ש שם ואלו"ס כ"ז לפירושים שם אכל לפרש"י דמפרש דהקפדה ר"ג הוא משום דעושין מצרות לעמנו שוב אין ראייה: (י) הט"ז וכן מסיק צ"ח [אמנם צמ"א סוף סק"ד משמע דהוא סובר כהד"מ] וכן משמע ק"ח צהרמב"ם שכתב שיש להם לחלק" ומשמע דאפילו מזה מן המוציא ליכא שלא ליחלק ועיין צמק"ו שם מה שכתב נשם הראב"ד: (יא) ע"ה ושכנה"ג וא"ר: (יב) צ"י: (יג) מ"א וא"ר וד"ה"ח וח"א והגר"ו צימון קל"ה: (יד) ח"א והגר"ו וחק שצדה"ח מפליג עוד יותר דלר"ך לשמוע דוקא כל הצהמ"ז מ"מ די לנו להקל נגד המבצר באינם יכולין לשמוע עד הון מאחר שגם הד"מ שהשיג עליו הודה לו אח"כ צימון קל"ה וכתב דצנ"ו: (טו) אף דשם איירי לעינן ברכת המוציא ה"ה לעינן צהמ"ז וכמו שהסקימו הפוסקים דכל הדין דקביעות המוציא שם שייך גם לעינן זימון: (טז) ט"ז וחק דא"ר ונה"ש מפסקין בצנ"ו החמד משה ומח"מ ומח"ש וח"א ומגן גצורים הסקימו להט"ז: (יז) ומ"מ לכתחלה מזה להמחין ולהצטרף ציחד לזימון וכלעיל צמ"א: (יח) כן מוכח מצאור הגר"א ד"ה אפילו: (יט) כי קאי אדסקינן ליה: (כ) כן מצאור דמ"מ

הגהות ותיקונים: א' ליחלק: ב' של עשרה עשרה: ג' מהלכות ברכות:

הלכות ברכת המזון סימן קצט ר

קג באר הגולה

וידוע למי מברכין מזמנין עליו (כה) ומצטרף (כו) בין לשלשה^פ בין לעשרה: הגה ו"א דאין מצטרפין אותו כלל * עד שיהא בן שלש עשרה שנה (כז) דלא מחזיקין ליה כגדול שהיא (ה) ב' שערות (הרא"ש והמרדכי פ' ג' שאכלו וטור) וכן נוהגין ואין לשנות (ו) (כח) וחרש (כט) ושומע אס מכוונים ומבינים * מצטרפין לזמון אע"פ שאין חרש שומע הנכרה (מהרי"ל): י"א ימי שנדרוהו על עבירה [בזמן שהותר מצד השררה] (ל) אין מזמנין עליו:

ר דין המפסיק כדי לברך. ובו ב' סעיפים:

א * שלשה (א) * שאכלו כאחד אחד (ב) מפסיק (ה) על כרחו לשנים ועונה עמהם ברכת (ג) [א] זימון * ברכות מ"ה לפי הראשונים שם

באר היטב
 דט"ס הוא: (ה) ב' שערות. פי' א"ל לדוק אחר ב' שערות אבל אי ידעינן שלא הביא ב' שערות אין מזמנין עליו. ולהוציא אחרים בעינין שידעינן בדאי שהביא ב' שערות. מיהו אס כל אחד מצדק לעצמו בלחש לית לן זה עיין סי' קצ"ו ס"ק ח' מ"א: (ו) וחרש. דוקא חרש המדבר ואינו שומע ושומע שאינו שומע גמור ל"ח מ"א: (א) על כרחו. ואס לא הפסיק הוא אינו יולא ידי זימון מ"א: (ב) זימון. כחב הטור מי שהפסיק פעם אחת יכול להפסיק פעם שנית וכחב הג"ח דמייירי שמתחלה אכלו ג' והפסיק א' לנ' ואח"כ בואו ב' אחרים ואכלו עם הא' ולא שייך לומר פרח זימון ול"ד פעם שנית דה"ה פעם ג' או יותר יכול לזמן עכ"ל. וכחב המ"א אבל אס היו ה' בחבורה א' והפסיק א' לשנים שוב לא יוכל לזמן עם הב' הנשארים דפרח זימון מכולהו. אבל אס היו ז' או ח' והפסיק לנ' יוכל להפסיק אחר כך פעם ב'. כחב הטור ואס הם יו"ד משנה ברורה

ביאור הלכה
 עיין בע"ת ולבוש וא"ר: * עד שיהא בן י"ג שנה. ור"ל אפילו אס הביא שערות קודם י"ג לא מהני [מ"א וכו' הפרישה והב"ח]: * מצטרפין לזימון. עיין במ"ב דמייירי בחרש המדבר ואינו שומע. לכאורה פשוט דדוקא לענין צירוף הוא אבל הוא אין נכון לכחלה שיהיה הוא המזמון להוציא אחרים צבהמ"ז דהא קי"ל בסימן קפ"ה ס"ב דלכתחלה צריך להשמיע לאוזן וא"כ אף דשומע כעונה מ"מ הם לא עדיפא מדדייה בעלמא ונשאר אלס הנכרות דבור לבד בלא שמיעה לאוזנים אח"כ מלאמי בחידושי רע"א שכתב ג"כ כעין זה לענין שאין כדאי שיהיה ש"ץ לכחלה ג"כ מטעם זה ע"ש. והנה בזמן שהיו המזמנין מוציאין צבהמ"ז בודאי דהכי הוא אך כהיום שאין מוציאין צבהמ"ז כלל וכ"א מצדק לעצמו והזימן אומר רק נצרך לבד אפשר דיש להקל בה שיהי' הוא אף מומן לכחלה ולא דמי לחפלה אף דבזמנינו נמי כ"א מצדק לעצמו מ"מ הלא מה שחזר ומתפלל הש"ץ אף שכבר התפלל בעלמא מקודם הוא מפני שתקנת חז"ל לא זיה ממקומה משא"כ הכא שהעונים שאומרים ברוך שאכלנו וכו' הלא משמיעים לאוזניהם ומה איכפת לן אס מי שאומר נצרך אינו יכול להשמיע לאוזנו וכו':

היינו כבן ט' או כבן י' [מ"א] ו"א (יג) דה"ה צפחות משיעור זה אס הוא רק מנן שש ומעלה אס הוא חריף וידוע למי מצרכין: (כה) ומצטרף וכו'. היינו (יד) אחד ולא שנים בין לשלשה בין לעשרה: (כו) בין לשלשה וכו'. והא דאיתא בס"ו דאין מזמנין על הקטנים מייירי בקטנים ביותר או שאינו יודע למי מצרכין: כבד הביא שמי שערות וא"ל בדיקה אחר זה (טו) אבל אס בדקוהו ומלא שאין בו שמי שערות לא מצטרפין ליה לזימון. וכל אלו הדעות הוא רק לענין צירוף שיהיה מצטרף לשלשה ולעשרה (טו) אבל שיהיה הוא המזמון ויולא אחרים (יו) צבהמ"ז לכו"ע אינו מוציא עד שיהיה בן י"ג שנה ויוס אחד וידוע שהביא שמי שערות צבהמ"ז הוא מן החורה ובשל תורה אין סומכין על חזקה זו דמסתמא הביא (יח) מיהו אס המזמון אינו אומר כי אס נצרך וכל צבהמ"ז מצדק כ"א ואחד לעצמו כמנהגו [וכמבואר בסימן קפ"ג ס"ו] לית לן בה דכיון שהוא בן י"ג שנה סומכין (יט) בזה על חזקה: (כח) וחרש. מייירי (כ) בחרש המדבר ואינו שומע דאלו בחרש גמור קי"ל דפטור מכל התנות כקטן בלחו צר דעה הוא וכדלעיל בסימן נ"ה ס"ח ואינו מצטרף. וחרש השומע ואינו מדבר עיין צבהמ"ג: (כט) ושומע. לא מייירי בשומע גמור דזה (כא) אין מצטרף אלא שאינו חסכ כ"כ כשאר אינשי והעם מחזיקין אותו לשומע: י"א (ל) אין מזמנין עליו. (כב) בין לג' בין לעשרה שזה לשון * יודי שמחזיקין ומבדילין אותו מאגודתם ועיל לעיל בסימן נ"ה ס"ב צבה"ל:

א (א) שאכלו כאחד וכו'. ר"ל (א) שהתחילו לאכול כאחד וגמרו שנים מהם תחלה ורוצים לברך צבהמ"ז: (ב) מפסיק על כרחו. ר"ל שאין הדבר תלו בצרכו אס רוצה להפסיק מסעודתו ולענות אלא

היינו בזמן שהיה מותר מלד השררה * ביין

שער הציון

(יג) עיין בב"י בשם הריב"ש ובמחמ"ר וצבר"י: (יד) מ"א וכן הסכים הצרכ"י בעת המחבר ע"ש: (טו) מ"א וש"א: (טז) מ"א וש"א דלא כב"ח וע"ת ועיין במשכנות יעקב חאה"ע סימן ל"ט שגם הוא הסכים בן: (יז) היינו כשאלו כדי שבעה דלא חיונין הוא מן החורה: (יח) מ"א: (יט) זימון לרוכ פוסקים הוא מצטרפין עיין בחידושי הרשב"א והרא"ה פרק ג' שאלנו: (כ) אחרונים: (כא) אחרונים: (כב) רשב"א והוצא צב"י סי' נ"ה: (ה) עיין לעיל בסימן קצ"ג במ"ב סקי"ט:

הגהות ותיקונים: א) סוף סימן קפ"ו: ב) עיין בה"ט:
 ליקוטי דברי הרב: א) בשו"ע הרב סעיף י' פוסק בחרש השומע ואינו מדבר, או המדבר ואינו שומע מצטרפין לזימון עשרה, אבל לזימון ג' אינם מצטרפין וכשמצטרפין לעשרה הובא שם בסוגרים אפילו הם ב' ויותר ובמשנ"ב לא הזכיר מהו. אפשר דהמשנ"ב אויל לשיטתו ראה סי' נ"ה מה שהראנו הנ"מ בין הרב למשנ"ב ודוק. וכ"כ הרב בסימן ר' סעיף א'.

